

Slagtøj og onde tidskapitalister

Stort opsat børneopera på Dokøen er for alle, der elsker en god historie. 'Momo og tidstyvene' er filosofisk eventyrteater i børnehøjde.

BØRNEOPERA

HENRIK FRIIS

Momo og tidstyvene. Operaen. Af Svitlana Azarova (musik) og Anna Bro (libretto) efter Michael Endes roman. Instr.: Elisabeth Linton. Scen.: Palle Steen Christensen. Medv.: Anke Briegel (Momo), Sten Byriel (Beppo), Morten Grove Frandsen (Gigi), Palle Knudsen (Mester Hora) m.fl. Det Kgl. Kapel, operakor og børnekor. Dir.: Anna-Maria Helsing. Til 10. dec.

Voldsomt, spændende og flot, var nogle af de umiddelbare tillægsord, børnene på min stolerække hæftede på deres oplevelse. Men mere end at bedømme var de egentlig optaget af mere præcist at forstå, hvad det var, de havde oplevet i lyd, ord og billeder.

For 'Momo og tidstyvene' i Operaen er noget helt andet end det, de fleste børn el-

Det lykkes smukt!

ler voksne er vant til. Den nye børneopera er en vild satsning på den økonomisk plagede nationalscene. Det er den upåagtede hollandske komponist Svitlana Azarovas første opera, opsætningen er kæmpestor med enormt mange medvirkende, og forlægget er en filosofisk og højtrægende historie om det vigtige i livet. Og så er det som sagt for børn.

Det lykkes smukt! På trods af (eller måske på grund af) et fremmedartet musikalsk univers bygget af skæve udbrud, tætte klange og store mængder slagtøj var der ingen børn i min synsvide, der stemplede mental ud undervejs.

Jeg havde fire medianmeldere i alderen 5-10 år, og de var decideret begejstrede efter to timers intenst drama. Vi taler om youtube-forbrugende skærmlade børn indfanget af komplekse, indholdsmættede moderne opera med et solidt stænk filosofi.

VISUELT GENNEFØRT. Palle Steen Christensen har designet enkle scenelandskaber, der kan dreje, hæves, skubbes op og åbnes på alle mulige fantastiske måder. Ren teatermagi.

Pr-foto: Miklos Szabo

Azarova og librettisten Anna Bro holder sig tæt til Michael Endes bestseller fra 1973 med samme titel. Handlingen bevæger sig smidigt og intenst frem fra, at den forældreløse pige Momo dukker op i et farverigt, lidt dovent bysamfund – hvor der altid er tid til leg og nydelse – til kamp mod de onde grå herrer, der stjæler de tidlige

re så lykkelige menneskers tid og gør dem til fortravlede, forbrugende robotter. Kun Momo kan stå imod og slås med de cigarrygende tidskapitalister og redde verden fra at gå til grunde i effektivisering og forbrug.

SELVFLØGELIG runger der et ordentligt ekko af 1970'ernes kapitalismekritik i Operaens kæmperum. Men historien er først og fremmest et eventyr om venskab og kærlighed, grådighed og ondskab – og leg. Visuelt er 'Momo og tidstyvene' noget af det mest gennemførte, jeg har set længe på en dansk scene.

Palle Steen Christensen har designet

helt enkle scenelandskaber af skiftevis overdådigt, farverigt og depressivt grå elementer, der kan dreje, hæves, skubbes op og åbnes på alle mulige fantastiske måder. Øjnene bliver badet i både fascinerende smukke og gruopvækkende synsindtryk, når kulisser, røg og lys smelter sammen til god gammeldags teatermagi.

Her kan onde mennesker gå i opløsning i en søjle af røg, man kan løbe forgæves mod tiden på et usynligt løbebånd, og man kan få en lang ski ned i en almindelig kuffert.

Det er ikke en opera, der standser op og giver plads til overvejelser eller store operaragtige følelsesudbrud i mange minut-

ter ad gangen. De medvirkende synger sig igennem den dramatiske fortælling med energi og liv på melodier og klange, der har mere protein end sukkerstof. Måske derfor føler man, at man får noget til den langsigtede forbrænding?

Azarovas musikstil er mættet og informationstæt – også når tingene lykkes for de gode i historien – så det kan godt være svært for børn og voksne at begribe stemningen i musikken. »Hvorfor var musikken voldsom, da manden fejede scenen i begyndelsen?«, spurgte en af ungerne. »Hvorfor var der store brag i slutningen, selvom historien endte godt?«, spurgte en anden. Tja, sådan er Azarovas musik,

uanset om hun skriver symfonier eller børneopera. Det er heller ikke altid til at forstå de ord, sangerne synger. Så det er godt, at børnene kan læse overteksterne.

Man kunne frygte, at en højtrægende roman udsat for en moderne komponist kunne give en frygtelig affære med for-tænkt bedrevidenskab serveret oppefra og ned. Men sådan går det ikke. Selvom historien er langt fra almindelig skandinavisk børnekultur med ironi og voksenkritik, inviterer den filosofiske og alvorlige grundstemning til at opleve noget anderledes eventyrligt. Langt fra hverdagen og alligevel tæt på.

henrik.friis@pol.dk

Sådan føles en sand kraftpræstation på scenen

Det bliver hverken for sentimentalt eller usentimentalt, når Det Kongelige Teater forvandler løbeblog til løbeteater.

TEATER

KIZAJA ULRIKKE
ROUTH-MOGENSEN

Jeg løber. Lille scene, Skuespilhuset, Det Kongelige Teater. Tekst: Line Mørkeby. Instruktion: Thomas Bendixen. Scenografi: Sir Grand Lear v/ Ingvild Grande & Lea Burrows. Til 4. nov.

Løbebåndet står midt på den sorte scene. På løbebåndet står, går, og så endelig løber Anders Juul. Skuespilleren løber langsomt, løber hurtigere og spurter. Er en krop i stort set konstant bevægelse den halvanden time, monologen 'Jeg løber' varer.

Det føles for en gangs skyld relevant at bruge ordet kraftpræstation. Ikke som kritisk flokel for en særlig intens psykologisk indlevelse eller i nogen form for overført forstand overhovedet. Bare som beskrivelse. Af en helt bogstavelig og i den grad fysisk kraftpræstation.

'Jeg løber' er blevet til i samarbejde mellem Det Kongelige Teater og scenekunstgruppen Systemet og er, med teatrets egne ord, ny dansk dramatik inspireret af journalist Anders Legarths Schmidts blog af samme navn (om at begynde og blive ved og ved med at løbe efter sin datters død af leukæmi) på politiken.dk.

At stykkets stof er hentet fra et virkeligt liv, skaber måske en forventning om en realisme. Men den indfrier stykket ikke. Ikke på traditionel vis. Snarere har det en fysisk, ja, direkte skulpturel kvalitet, at Juul under hele monologen løber på løbebåndet. Han er udstillet som krop med svulmende lår og hård mavemuskelatur. Undervejs drejer løbebåndet rundt, med den løbende Juul roterende om sig selv, så vi fra alle sider kan se hans krop i bevægelse. Vi kan mærke ham, helt konkret, fordi hans skridts tyngde forplanter sig ned gennem motionsmaskinen og op gennem sæderne, som en tung rytmisk vibration. Ventilatorer, der selvfølgelig også har den praktiske funktion at køle skuespilleren ned, får den enkle scenografiske finesse at sprede lugten af hans sved i salen. Jeg er også ret sikker på, at jeg så noget af alt det spyt, der sprøjter fra Juuls mund, ramme nogle spjættende tilskuer på 1. række.

KRAFTPRÆSTATIONEN består selvfølgelig også i, at Juul ikke bare er på scenen som krop, men som talende krop. Der altså, alt imens han løber, fremfører den monolog, som dramatikeren og medlem af Systemet Line Mørkeby med sans for sproget som sanselig fysisk lyd har skrevet på baggrund af Anders Legarths Schmidts blog.

Det er ikke bare en imponerende fysisk og dejligt radikal præstation, det er også

SORG. Anders Juul kødeliggør den styrke, der skal til for at leve videre efter at have mistet sin datter.

Pr-foto: Camilla Winther

det mest rytmiske stykke dramatik, jeg har set. Der er en rytme i måden, som monologen – med tiltagende hastighed – krydsklipper mellem løbets nu og erindringer om det sygdomsforløb, der er gået forud. Fortællingen om datterens sygdom og død og den tiltagende besættelse af at løbe opløses i poetiske mønstre af gentagelser: af hvordan en skade flakser over ham, mens der opstår en skade i hans ben. Af »jeg er vægtløs, jeg synker«,

som han løbende messer. Af: »Vær rask, fald ikke. Vær rask, fald ikke. Vær rask, fald ikke.«. Hvilket stort set er det sandeste, der er sagt om den følelse, en pårørende til en potentielt dødsyng i min erfaring har. Som netop snarere er mangel på følelse og overskud af selvopretholdelsesdrift. Magiske gentagelser af ord, der skal forhindre, at man falder. Det, der så let kunne blive så sentimentalt – et stykke om at miste sit syge barn! – er altså meget usen-

timentalt behandlet i 'Jeg løber'. Eller rettere: Det er skiftevis usentimentalt og næsten karikeret oversentimentalt. Det er nemlig ikke, fordi stykket med dets vægtning af fysik frem for følelse er bange

Det, vi forsøger at fortrænge, vender tilbage

for sentimentaliteten. Eller ikke er sig bevidst, at netop løberens sammenbidte usentimentalitet i virkeligheden kan være det allermost sentimentale. »Hold nu

kæft!«, råber Juul til stor comic relief, mens Eric Claptons 'Tears in Heaven' gjalder ud over ham. Smerten kan ikke løbes væk. Det er den spøgelsesagtige pointe, som Line Mørkeby gerne gentager i sine stykker: at det, vi forsøger at fortrænge, vender tilbage. »Jeg kan ikke få vejret, skru op«, gengiver og gentager Juul igen og igen med lillepigestemme og med naivt opspilede øjne datterens dødslejeord. Synet, som stykket slutter med, fuldbyrder den larsvontriesterske uhygge.

Det er en lille lykke, at Mørkeby, Systemet og instruktør Thomas Bendixen ikke har fortolket fortællingen fra det virkelige liv inderligt og realistisk. Det er lige nøjagtigt i den absolut yderlige, unaturalistiske, skulpturelle og symbolske gengivelse af sorgens kropsliggjorte psykologi, at 'Jeg løber' også bliver oprigtigt bevægende. Det er ikke bare bedre og mere interessant som teater. Det siger også mere, tror jeg, om sorg. At sorgen er et sort rum. Hård som sten. Den er de levendes, og som Anders Juul smukt kødeliggør, en næsten overmenneskelig styrkeprøve.

kizaja.u.mogensen@pol.dk